

antecedent, tan extens y clar, que basta», 1736, Carles Ros, *AdagesR*, p. 21; «en lo any 1788 se refongué la campana mitjana de Sant Feliu, nomenada de Llorensa, donant-se-li mitg punt més baixa de la *antecedent*, y queda a mitg punt de la grossa», B. de Maldà, *Excursions*, p. 100. *Antecessor* [Llull; Busa-Nebr.] 'predecessor', del ll. *antecessor*, -oris; aviat especialitzat en el sentit de 'avantpassat', en què apareix ja en Desclot el pl. *antessesós* [NCL. v, 6.5]: amb aquest valor *antecessors* en les *VidesR* [veg. el gloss.], forma sincopada igual a la de l'oc. ant. *antessor*, fr. ant. *antecessor* [«pur remembrer des *antecessors* / les diz e les faiz e les murs», Wace]; en català trobem *antecessors* en el mateix Desclot (NCL. III, 58.17, 92.19); «burguès diriva dels mesters damunt dits; car en primer serà estat son linatge en algun mester, e aurà goanyat tant que son *antecessor* serà burguès», Llull (*Doctr. Pu.*, p. 210); «tota hora és presumpció que les parets --- que són entre veý et veý sien mijanes --- si doncs aquell qui contrastarie no provava --- que ell o sos *antecessors* les aguessen obrades», *CostTort.*, 138 (i anàlogament en la p. 130), però també en la forma més conservadora «son *antecessor*», p. 133; i la forma sincopada figura encara en Muntaner («segons que ls seus *antecessors* feren», *Cròn.*, § 293, Casac. ix, 7.14).

En francès antic el mot es presenta declinat segons el paradigma imparisillàbic, corresponent a la doble accentuació ANTECESSOR, -CESSÓRES, tal com s'ha d'esperar, i la forma de nominatiu ANTECESSOR va donar allà, conformement a la fonètica històrica francesa, *ancestre* (avui *ancêtre*);¹ en català preliterari degué existir així mateix aqueix duplicat flexional, amb forma de nominatiu *ancèsser* (cf. els casos de cas recte conservat en català, *baare*, *bevere*, etc., que hem estudiat a l'article BARE): de fet trobem *ancèssers* ('els) avis, els avantpassats' en una carta de Pere de Berga a Jaume I, de l'any 1275 (p. p. Cubells, *RHisp.* xxxvii, 148).

Concedir [1640, *DTo.*; 1689, *AlcM*; S. xvii, «marcha alguna *concedida* ni *concedidora*», *Const. de Cat.*, 406; però el mot no figura en cap text del S. xv, car Andreu Febrer no va traduir el mot ni el vers de Dante, i es limità a escapçar-lo; 1803, Belv.], del ll. *concedere* 'retirar-se', 'cedir', 'concedir'; *concedent*, *concedible*, *concedidor*, *concediment*; *concessió* [1315], ll. *concessio*, -onis; d'on *concessionari* [Lab. 1839]; *concessiu* [no Lab., Bulbena, *AlcM* ni *DFa.*, però, almenys com a terme gramatical, ja l'usa Fabra des dels seus treballs antics, p. ex. en la *Gram.* de 1912, § 155; en francès no figura encara en Littré ni H-Da-Thomas, *DGén.*, però sí en Sachs-Villatte, ja S. xix].

Decés 'mort' [Lab. 1839], *decendent* [id.], *decessor* 'el qui precedeix' [1803, Belv.], són mots derivats del ll. *decedere*, *decessus* (-ūs), 'retirar-se', 'partida, mort', a penes usats en català; aquest tot seguit substituït pel seu derivat ll. *praedecessor*, cat. *predecessor* [1640, *DTo.* «qui antecessit, cui est successum»], pròpiament 'el qui va morir primer', 'avantpassat'.

Excedir [mj. S. xv, *Curial*], del ll. *excedere* 'sortir';

1487: «causa tan gran, produint tal efecte, / compondre pot nenguna creatura, / car *excedeix* tan excellent objecte / l'enteniment nostre, / que és tan dejecte, / creat, finit, y baix de sa natura» en el mall. Arnau Dezcos, JqMBover, *BiEscrBal.*, 244.1.3; *excedent* [Lab. 1839], *excedència*; *excediment* [Lacav.]; *excés* [fi S. xiv, *AlcM*];² ll. *excessus*, -ūs, 'sortida'; *excessiu* [1384], i Eiximenis: «cubertes cusides de seda e ab girador ornats de perles o d'altres coses *excessives*, no pertanyens a persona pobra», *Ll. de les Dones*, cap. 301 (fº 206v2) (sembla ser prosificació d'un vers que ja contenia el mot, mj. S. xiv, *EntreDL* I, 202).

Intercedir [1640, *DTo.*: «i. o posar dissentiment»]; *AlcM* cita un exemple escadusser de 1486, escrit *intercedir*; més segur *intercedir* en la correspondència Perpinyà-Bna., a. 1603, *RLR* lxxii, 286], del ll. *intercedere* 'posar-se entremig', 'intervenir'; *intercedent*; *intercessor* [1399, BMetge, *Somni*], usat sovint en context religiós: «a vós, o Reyna y senyora, / Mare de Déu dels dolors, / poso per *intercessora*: / siau l'amparo de tots» (MilàF, *Romllo.*, 77.80; en l'ed. de 1853, § 66.80); *intercessori*; *intercessió* [fi S. xv, *AlcM*; *DTo.*, 1757].

Precedir [escriptors de la Renaixença; abans es va usar *preceir*, des de la fi del segle xiv, que és encara la forma mantinguda en *DTo.*, Lacav., Belv. i Lab. 1840], ll. *praecedere* 'anar davant'; *precedent* [fi S. xiv, *AlcM*; 1695, Lacav.]; *precedència* [S. xvii; *DTo.*, 1757]; *precessió*, *precessor*. *Procedir* [escri. Renaix.; *proceir* forma constant des de Llull fins als lèxics dels Ss. xvii-xix, àdhuc Lab. 1840, i que a Mallorca es manté encara un poc més fermament]: «vós triünphau car sou del Pare sposa, / Mare del Fill: e lo Sanct Sperit, / qu'así us és nèt, com sia certa cosa / qu'és *procehit* / del Fill de Déu que vós haveu parit» [Jaume d'Olesa, fi S. xv, JqMBover, *BiEscrBal.* II, 14.20.8; «el vostro *procehir* m'ho demostra» PdA. Penya, *El Mosaico* III, 193], del ll. *procedere* 'avançar, anar endavant' (antigament algun cas *proceir*, S. xiv, i *aproseir*, 1488, *AlcM*, s. v.); *proceidor*; *proceit*; *precedent* [escri. Renaix. i abans algunes vegades *proceent*, fi S. xiv]; *procedència* [id.]; *procediment* [escri. Renaix.; *ceiment*, 1369].

Procés [S. xiv, Pere III, Metge, *Somni*; *LiTres*, etc.; Busa-N.], ll. *processus*, -ūs, 'progressió', 'progrés', 'acció de tirar endavant una cosa', cf. *enament* i *enantar* que s'usaren per a la idea del processar judicial durant tota l'Edat Mitjana; d'on *processar* [1507, Busa-Nebr.; 1618, *AlcM*; *DTo.*, 1640];³ *processal* [1618]; *processament* [«proscriptio», Busa-N.; manca encara a Lab.]. *Processó*, del ll. *processio*, -onis, 'acció d'anar endavant', 'sortida solemne': la forma *processó* figura en l'ed. de diversos docs. dels *Ardits* de princ. S. xiv i princ. xv, veg. *AlcM* i *DAG.*, i no cal dubtar que ja s'usà poc o molt i en proporció creixent des del S. xv, però encara Belv. i Lab. 1840 li prefereixen *professó* (donant *proc-* com «antic») o no admetent altra forma que aquella (Busa-Nebr.; *DTo.*); *professó* és una forma alterada per etim. pop., influència de